

Antoni Marí Ribas “Portmany”

per Antoni Prats Calbet

El 2004 l'Ajuntament d'Eivissa va concedir la Medalla d'Or a Antoni Marí Ribas “Portmany”. En l'acte de lliurament, el dia 5 d'agost, es pronunciaren aquestes paraules. El 2006 ha estat declarat Any Portmany i l'Ajuntament d'Eivissa ha promogut diferents actes d'homenatge i difusió de la seva obra i la seva biografia, com la col·locació de plaques al carrer que du el seu nom, a la que fou casa seva i dues exposicions dedicades a Portmany i l'Eivissa del seu temps i l'edició dels respectius catàlegs. La Conselleria de Cultura ha editat el llibre El gran dibuixant de Ibiza. Antonio Marí Ribas “Portmany”. Els dibuixos que il·lustren l'article provenen de l'Arxiu Marià Villangómez, llegat a l'Institut d'Estudis Eivissencs.

Bona nit.

Tractar el tema d'Antoni Marí Ribas com a pintor requereix el concurs de persones especialitzades. Jo faré molt gustosament un breu comentari d'en Toni “Portmany” com a amic de tota la vida.

Encara que en Toni “Portmany” freqüentàs la botiga dels meus familiars, ja abans de 1936, en busca de robes antigues —de les quals la meua àvia en tenia una gran col·lecció—, tot sol o, en ocasions, acompanyant algun estranger, foraster o pintor amb la mateixa intenció de trobar alguna peça interessant, la nostra vertadera coneixença va ser a l'estudi d'un gran *bodegoista* que en aquell temps passava una temporada en aquella Eivissa tan meravellosa. A l'estudi de Vicente Rincón coincidírem Pepe Savi, Joan Ribas, Guillermo Vadell, Toni “Portmany” i jo. Allí va començar una sincera amistat entre tots nosaltres. Això devia ser cap a l'any 1945 o 1946.

Entre els quatre eivissencs que freqüentàvem l'estudi de Rincón es va crear un ambient d'amistat i de col·laboració en el més ampli sentit. Segurament jo vaig ser el més beneficiat per quant era el menys expert; els altres tenien molts més coneixements en matèria pictòrica.

Els contactes eren sovintejats entre nosaltres, sobretot amb Toni que em visitava diàriament a la botiga i em comentava coses que li havien passat aquell dia o analitzàvem l'obra que havia fet el matí o la tarda anterior. Sempre queia alguna anècdota producte de la seua agilitat mental. Record que un dels dies que estava dibuixant unes embarcacions a la vora del port, un home es va col·locar darrere

d'ell per veure què feia, de sobte li va demanar: “—Què és això que estàs fent?” Toni li va contestar molt ràpidament: “—Quatre-centes pessetes”.

En altres moments, mentre m'ensenyava alguns dibuixos, em deia: —Avui he fet l'ase. I efectivament me mostrava una sèrie de meravelloses aigüatintes que representaven l'ase d'alguna de les lleteres que “aparcaven” prop de la Peixeteria o d'algun carro que descarregava els còvecs de verdures al Mercat.

Durant molt de temps Toni va tenir dos escenaris principals: el Mercat, que dominava des d'una bona perspectiva des del Rastrillo, i el port, a part de les notes que treia de Can Pou, de Can Domingo Añón, de Can Valencià o d'altres indrets d'aquella Eivissa tan interessant des del punt de vista pictòric.

Com és sabut, el nostre amic Portmany va començar de molt jove com a pintor de brotxa gorda, però ben prompte va sentir que aflorava en ell la necessitat d'expressar-se amb pinzells més petits i de substituir les parets i les portes per teles i cartolines.

Va tenir contactes amb Narcís Puget i amb tot l'espectre artístic d'aquell temps. Va col·leccionar mobles antics que, en ocasions, li causaren grans problemes per raó del mal estat de les cases on els tenia emmagatzemats.

En un altre sentit va ser un vertader ambaixador cultural

d'Eivissa. Toni, no sé de quina manera ni per quin motiu, es va convertir en complement imprescindible i necessari per a qualsevol persona que ens visitàs.

Al llarg de la seua vida va conèixer importants personatges, com el Marquès de Lozoya, qui va fer la millor crítica de l'obra de Toni tot comparant-lo amb Rembrandt o Goya. Moltes altres persones que no em venen en aquest moment a la memòria, parlaren d'ell de la millor manera, lloaren el seu treball i el consideraren un cas excepcional.

Al llarg de la seua activitat artística va demostrar una gran sensibilitat cap al color; n'hi ha prou d'analitzar les poques obres pintades a l'oli per comprendre que, en color, hauria arribat molt lluny. No li va interessar, però, seguir per aquell camí; va preferir el dibuix, s'hi trobava més a pler, més lliure, era més seu. Amb el dibuix va arribar dalt de tot.

En moltes ocasions em vaig oferir a procurar-li tot el material que li fos necessari perquè seguís pintant a l'oli; jo estava segur que Toni podria fer coses molt valuoses, però mai no vaig poder convencer-lo. La tinta xinesa era el seu mitjà i amb aquest mitjà va ser capaç de deixar-nos una obra d'incalculable valor.

En algun dibuix va incloure el color, però el resultat no el va convèncer totalment perquè la “paleta” de tintes no tenia la gamma de colors necessària ni les possibilitats de les altres tècniques.

Va ser un gran treballador, constant, disciplinat pel que fa a l'activitat artística. Per l'art va oblidar-se de coses tan importants com la seua pròpia salut, una vida normalitzada, casa seva, etc.

En ocasions la seua economia era precària, però mai no va fer ús del nombrós dipòsit de dibuixos traient-ne a la venda per cobrir alguna de les seues necessitats. Toni tenia una gran dignitat, un alt concepte de l'ètica professional i de la seua pròpia persona. A la mort de Toni va quedar com a testimoni de la seua gran activitat una taca de tinta sobre la paret del Rastrillo, just a l'indret on dibuixava. Durant anys, coincidint amb l'aniversari de la seua mort, com homenatge a l'amic, jo anava dipositant un raig de tinta al mateix lloc per mantenir el record d'aquella figura tan entranyable.

Com a fill va estimar d'una manera excepcional la seua mare, com a amic va tenir una noblesa extraordinària i com a persona va deixar un valuós record entre nosaltres.

Crec, i n'estic convençut, que la concessió de la Medalla d'Or a Toni Marí Ribas “Portmany” està més que justificada. ■

